

ÖKOHYDRO
KFT

Vas Megye Területfejlesztési Program TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA (környezeti, társadalmi és gazdasági)

Szombathely, 2021. június

Tervszám: ÖH – 20046/1

Megrendelő: Vas Megyei Önkormányzat Szombathely, Berzsenyi D. tér 1.

ÖKOHYDRO

KFT

ÖKOHYDRO KFT.
9700 Szombathely
Kőszegi u. 8. fsz. 2.
Adószám: 11315061-2-18

TÉMAFELELŐS:

.....
Kaposi Imre
okl. építőmérnök
környezetvédelmi és vízgazdálkodási szakértő
SZKV/18-0051
SZVV/18-0051

KÖZREMŰKÖDŐK:

dr. Bognár Ildikó
környezetvédelmi szakjogász

Tekauer Mónika
környezetgazdálkodási szaküzemmmérnök
levegőtisztaság- és zajvédelem szakértő
SZKV/18-10332

dr. Kulcsár László Phd.
okl. agrármérnök
talajvédelmi szakértő
078/2010.

Sziklai Árpád okl. hidrogeológus
víz- és földtani közeg védelem szakértő
SZKV/07-0690

Mesterházy Attila
okl. környezetgazdálkodási agrármérnök
vadgazda mérnök
környezetgazdálkodási agrármérnök
élővilágvédelmi szakértő
Sz-0060/2012.

Somogyi Péter okl. építőmérnök
hidrológus szakértő
SZVV-3.1./18-0415

Tartalom

1. Környezeti értékelés kidolgozási folyamatának ismertetése	4
2. A területfejlesztési program célja.....	5
3. A program rövid ismertetése, a megye területi céljai	5
4. A Program összefüggése más releváns koncepciókkal, illetve tervekkel.....	10
5. A Program prioritásainak társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása.....	15
6. A Programban javasolt azon társadalmi és gazdasági jellemzők azonosítása, amelyekre a Program valószínűleg jelentős befolyással lesz	17
7. Komplex társadalmi-, gazdasági- és környezeti hatások.	19
8. A program megvalósulása során fellépő, a gazdaságra, társadalomra és a környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések	33
9. Javaslat olyan gazdasági, társadalmi és környezeti szempontú intézkedésekre, előírásokra, feltételekre, szempontokra, amelyeket a területfejlesztési program által befolyásolt más dokumentumban figyelembe kell venni.....	35
10. Összefoglalás.....	37

1. Környezeti értékelés kidolgozási folyamatának ismertetése

A Vas Megyei Önkormányzat (9700 Szombathely, Berzsényi Dániel tér 1.) megbízta az Ökohydro Kft-t (9700 Szombathely, Kőszegi u. 8. Fsz. 2.) a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) támogatásával Önkormányzati fejlesztések előkészítése Vas megyében TOP-1.5.1-20-2020-00003 számú projekt keretében a területi tervek megalapozását szolgáló **területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat elkészítése feladatok** ellátását.

A vállalkozói szerződés 1. számú melléklete részletezi a szakmai tartalmat, ellátandó feladatokat az alábbiak szerint.

A vállalkozó feladata a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 9. melléklete alapján a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat elkészítése.

Vas Megye Önkormányzata pályázatot nyújtott be a TOP-1.5.1-20 kódszámú, „2021-27 tervezési időszak stratégiai és projektszintű előkészítése” című felhívásra, amelynek elsődleges célja (konkrét projektek előkészítés, egyéb fejlesztési dokumentumok kidolgozása mellett) Vas megye területfejlesztési koncepciójának és területfejlesztési programjának kidolgozása.

Ezen feladat részeként jogszabály által elvárt módon, kötelezően elkészítendő ezen dokumentumok területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat elkészítése.

A Korm. rendelet 9 §. (2) alapján az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló kormányrendelet alapján elkészített környezeti értékelés a 9. és 9/A. mellékletben foglaltak szerint készítendő területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat környezeti szempontú elemzésének minősül.

A koncepció, valamint a program felülvizsgálatának célja, hogy Vas megye társadalmi, gazdasági és környezeti folyamataiból, állapotából és erőforrásaiból kiindulva hosszú távú jövőképet jelöljön ki, célrendszert határozzon meg a 2021-2027 időszakra.

A feladat formai- és tartalmi kereteit az előbbiekben említett, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009 (X.6.) Korm. rendelet határozza meg.

Jelen munka célja a program területi hatásvizsgálata.

A munka elvégzéséhez a Vas Megyei Önkormányzat rendelkezésünkre bocsátotta Vas Megye Területfejlesztési Programja Aktualizált verzió 2021-2027 Készítette: Vas Megye Gazdaságfejlesztési Fókuszú Területfejlesztési Programja felülvizsgálatával a Vas Megyei Önkormányzati Hivatal 2021.március című anyagot.

2. A területfejlesztési program célja

A Területfejlesztési Konceptióra alapozva készült el Vas Megye Területfejlesztési Programja. A megyék területfejlesztési programjainak felhasználásával összeállított integrált területi programok (ITP) részletezik a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) által meghatározott keretrendszer fejlesztési beavatkozásait. Az ebből nem finanszírozható célok és tevékenységek ágazati operatív programok, határon átnyúló programok és nemzeti források keretéből valósulhatnak meg.

A **stratégiai program** alapvető célja egyrészt a fejlesztési programcsomagok stratégiai megalapozása, másrészt a területfejlesztési koncepcióban meghatározott célkitűzések és a későbbiekben kidolgozandó projektcsomagok logikai összekapcsolása. Ennek megfelelően a stratégiai program visszautal a koncepcióban rögzített célhierarchiára, majd definiálja a program fejlesztési prioritásait. A stratégia a végrehajtás keretrendszerének bemutatását követően rögzíti a program monitoring tevékenységéhez kapcsolódó feladatokat.

A megyei területfejlesztési program **operatív programrésze** a Pénzügyminisztérium által kiadott *„Útmutató a megyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára a területfejlesztési program elkészítéséhez”* című módszertani segédlet alapján szintén teljes tervezéses módszerrel készült.

3. A program rövid ismertetése, a megye területi céljai

A Vas Megyei Önkormányzat a 2021-2027 közötti Európai Unió tervezési időszakra történő felkészülés részeként területfejlesztési dokumentumait megújítja. Ennek a tervezési folyamatnak részeként a megyei önkormányzat 2020. decemberében elkészítette Vas Megye Területfejlesztési Konceptióját.

A területfejlesztési koncepcióval összhangban megkezdődött Vas Megye Területfejlesztési Programjának kidolgozása. A területfejlesztési koncepció a megye hosszú távú céljait jelöli ki, és ezzel mintegy iránytűje a 2021-2027-es középtávú időszakra készülő területfejlesztési programnak.

A koncepció összefoglalja azon legfontosabb értékelő jellegű állításokat, melyek a helyzetelemzésből következtek, illetve meghatározzák a jövő fejlesztési irányainak kialakítását. A koncepció szerint a **megye jövőképét** 2030-ban az alábbiak jellemzik:

„Vas megyét jó életszínvonalú, javuló demográfiai trendekkel jellemezhető, erős identitású térségek alkotják, melyek képesek szembenézni a klímaváltozás okozta

kihívásokkal, és melynek alapja a megújulásra képes, versenyképes gazdaság, a minőségi felsőoktatás, az egyedi kulturális, természeti értékek fenntartható hasznosítása, illetve a fejlett közlekedési és kommunikációs rendszer.”

Vas Megye következő hét évének **fejlesztési célrendszerét** a megyei koncepció a SWOT elemzés alapján az alábbiakban határozta meg.

Az alábbi három terület alkotja az **átfogó célok** rendszerét:

1. Stabil, válságálló, versenyképes gazdaság
2. Élhető települések és javuló környezeti állapot
3. Gyarapodó tudástőke

A megye fejlesztésének **stratégiai céljait** az átfogó célokhoz illeszkedve határozták meg.

Ezek:

1. Szombathely és vonzáskörzetének dinamizálása és a város élhetőségének fokozása
2. A térségi (al)központok dinamizálása és elérhetőségük javítása
3. A turizmus feltételrendszerének erősítése az aktív-turisztikai attrakciók fejlesztésével
4. A környezetvédelmi alpinfrastruktúrák javítása
5. Nemzetközi közlekedési hálózatokba történő integráltság elmélyítése
6. Közszolgáltatások klímabarát fejlesztése
7. A belső periférikus térségek leszakadásának megelőzése

A koncepció megnevezi Vas megye fejlesztésének **horizontális céljait**, melyek minden releváns tevékenységet át kell hogy hassanak.

Horizontális jellegű fejlesztési célok

1. Megújuló energiaforrások hasznosításának előírása az épületrekonstrukciót célzó beavatkozások során
2. A klímaváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodás, mint követelmény megjelenítése a beruházásokkal kapcsolatban (pl. zöldfelületek növelésének előírása a városrehabilitációt célzó projektek esetében, nyári hővédelem figyelembevétele az épületek tájolása, növénytelepítés során)
3. Lakossági szemléletformáló akciók szervezése a környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztését célzó beavatkozásokkal párhuzamosan
4. Fenntartható környezet- és tájhasználat, mely során a tervezett beruházások, (pl. ingatlan-, vonalas infrastruktúra-fejlesztések) figyelemmel vannak a természeti értékek védelmére, a vízbázisok védelmére, a levegőszennyezés csökkentésére, a hulladékok keletkezésének mérséklésére. A fejlesztések során figyelemmel kell lenni a megyei, illetve települési rendezési tervekre, amelyek az egyes településeken, illetve térségekben a természeti, környezeti adottságok és

erőforrások számba vételével korlátozhatják az egyes beruházások megvalósítását.

5. Barnamezős területek hasznosítása, illetve a használaton kívül épületek, területek újrahasznosítása a zöldmezős beruházások helyett
6. Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok bevonása (esélyegyenlőség) a fejlesztések tervezésébe és megvalósításába, már a programozás szintjén is, illetve a fejlesztések akadálymentességének biztosítása, azok hatásainak szétterítése
7. Korszerű információs és kommunikációs technológiák (ICT) alkalmazása, mely során biztosítani kell az információknak a hátrányos társadalmi csoportokhoz való eljutást
8. „COVID- és járvány-rezisztens” megoldási módok alkalmazása.

Az átfogó és a stratégiai célok elérését a következő **prioritások** szolgálják:

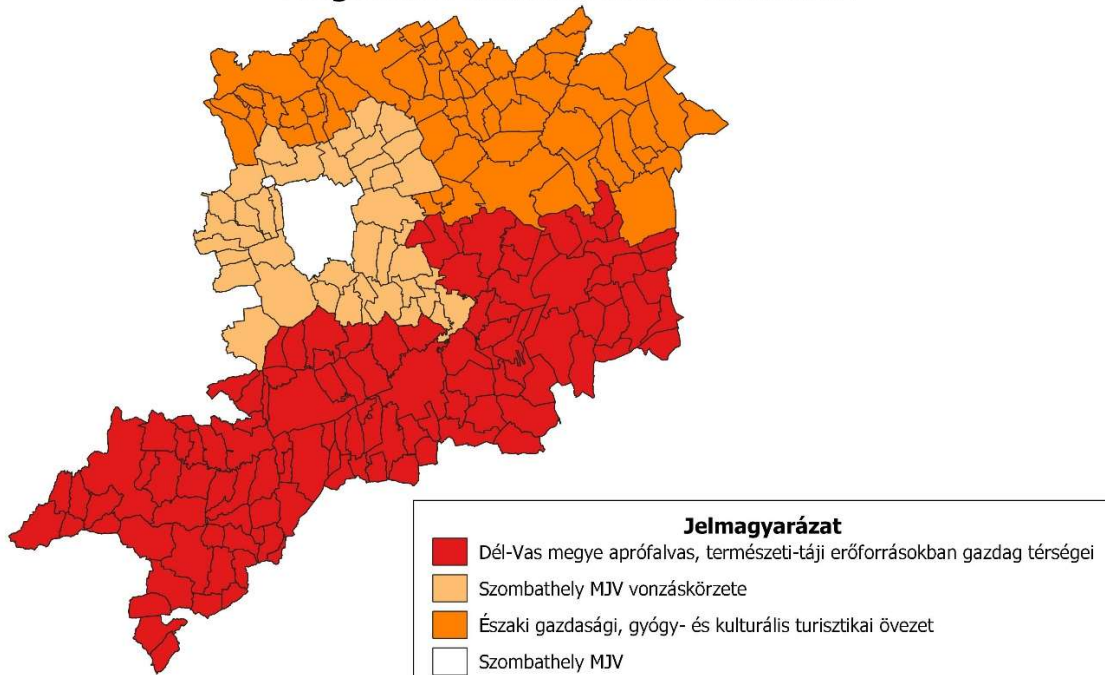
1. Gazdaságfejlesztés (KKV-szektor beruházásainak ösztönzése, digitalizáció szintjének növelése, kutatóbázisok fejlesztése)
2. Turisztikai feltételrendszer fejlesztése (aktív-turisztikai vonzerők fejlesztése, hálózatba szervezése, szálláshelyek kapacitás-, és minőségfejlesztése)
3. Humán közszolgáltatások fejlesztése (oktatási rendszerek fejlesztése, egészségügyi ellátás fejlesztése, szociális ellátórendszerek fejlesztése, foglalkoztatás-politikai beavatkozások)
4. Egészséges környezet fejlesztése (környezetvédelmi alapinfrastruktúrák fejlesztése, klímaváltozással kapcsolatos felkészülés támogatása, megújuló energiaforrások kiaknázása)
5. Közlekedésfejlesztés (nagyteréségi közlekedési rendszerek elérhetőségének javítása, alsórendű közlekedési hálózatok minőségfejlesztése, közösségi közlekedés infrastrukturális és szervezeti háttérének fejlesztése, kerékpáros közlekedés fejlesztése)

A területfejlesztési program stratégiai és operatív programból épül fel. A tervezés a megye teljes területét felöleli. **A megyei területfejlesztési koncepció hivatott arra, hogy a megye egészének tervezési alapjait lerakja.**

A területfejlesztési beavatkozások mindenkor térhez kötötten történnek, az egyedi tércategóriák speciális igényeire reagálva érik el legoptimálisabb módon hatásukat. Így Vas megye esetén is szükséges figyelembe venni a területfejlesztési koncepció által is feltárt és részletezett megyén belüli eltérő területi adottságokat.

A megye területi céljainak területi vetületét mutatja a következő térkép:

Vas megye térkategóriái a Versenyképes Magyarország Operatív Program forrásainak felhasználásához

Az egyes térkategóriák a következő homogén jellemzőkkel bírnak – melyek egyben reagálnak a fentebb ismertetett stratégiai célrendszerre is –, eltérő karakterológiájú térrészekre osztva a megyét:

Szombathely MJV

Vas megye székhelye a már említett egypólusú térszerkezet miatt kiemelt, különálló térkategóriába került besorolásra, melynek jellemzői szinten minden ismerv tekintetében eltérnek a többi térkategóriáétól. Ennek háttérében a megyeszékhely domináns gazdasági, kulturális, szociális, társadalmi, stb. – és ezzel összefüggésben intézményi – helyzete áll.

Az itt megvalósítandó fejlesztéseket a város-vidék fentebb már részletezett „dinamikus együttmozgásának” mindenkorai figyelembe vétele kell jellemezze, hiszen a megyeszékhely az egypólusú vasi térszerkezet kiemelt szereplőjeként valamennyi település számára szolgáltat, sőt, sok tekintetben jelentős határon átnyúló vonzerővel is bír az egykori történelmi Vas megye vonatkozásában.

Az elsőként megfogalmazott stratégiai cél is ezt a viszonyrendszert tükrözi vissza, ti. „Szombathely és vonzaskörzetének dinamizálása és a város élhetőségének fokozása”. E tekintetben mindenekelőtt a városi intézményrendszer, a mobilitás, a gazdaságfejlesztés témakörei azok, ahol egy jól célzott, integrált fejlesztés ideális esetben messze (megyei jogú) városhatárokon átívelő hozzáadott értékkel kell bírjon.

Szombathely MJV vonzáskörzete

Egyedi térkategóriaként szükséges beazonosítani Szombathely vonzáskörzetét, mely – együtt a megyeszékhellyel – minden mutató tekintetében kiemelt súllyal bír a megyén belül, összefüggésben a megye egypólusú térszerkezetével. E térkategória hangsúlyos jellemzője a szuburbanizációs folyamatok erős jelenléte, ahol a megyei jogú város körüli településeken már a dezurbanizációs folyamatok hatásai jelentkeznek – amennyiben a központi város(mag) népességének csökkenése mellett nő ezeknek a településeknek a népessége, dinamikusan megújul lakásállománya, a fiatal családok viszonylag széles tömegei számára jelentve új (első) családi házas otthont.

A térkategória jelentős kihívásokat hordoz magában mindenekelőtt a **város-vidék viszony** vonatkozásában, hiszen a szuburbanizációs folyamat ezen lépcsője során előállt népesség-eloszlás és életmód nem veszi figyelembe a hagyományosan kialakult közigazgatási felosztást, mely számos konfliktus forrása (ld. a „vidéken” élő, városban dolgozó szülők jogos igényét gyermekeik városi iskoláztatására; a mobilitás kérdéseit, összefüggésben a közösségi közlekedés megszervezésével – mindezek háttérben pedig összességében az egyes alrendszerek finanszírozási kérdését is).

Az ebben a térkategóriában végrehajtott területfejlesztési beavatkozások komplex egyeztetési folyamatot feltételeznek, ahol minél inkább kerülni kell a pontszerű, egyedi beavatkozásokat, a megyeszékhely agglomerálódó térsége ugyanis kiemelten komplex jellemzőkkel bíró térkategóriaként került beazonosításra, ahol az egyes alrendszerek még a szokásosnál is jobban összefüggenek.

Északi gazdasági-, gyógy- és kulturális turisztikai övezet

Ebbe a térkategóriába került besorolásra az országos szinten is kimagasló idegenforgalmi mutatókkal rendelkező Bük és Sárvár fürdővárosa, valamint a szintén egyedi kulturális örökségi (és turisztikai) központ, Kőszeg, e területek „hátországai”, valamint olyan feltörekvő turisztikai (fürdő)desztinációk, mint Celldömölk és Mesteri. A térkategóriát jó közlekedési hálózatok, a megyeszékhely jó – és az északi területek vonatkozásában a szomszéd megyei jogú város, Sopron, viszonylag jó – elérhetősége jellemzi, egyben a turisztikai területen kívüli gazdasági szektorok vonatkozásában is jelentős pólusokkal (pl. Sárvár, vagy pl. a kisebb településméret kategóriájában Lukácsháza). A térség külső térszerkezeti kapcsolódásai is erősek, melyek erősítik annak helyzetét – az északi, északnyugati területek vonatkozásában Ausztria felé, míg az északkeleti területek esetén Győr-Moson-Sopron megye (Győr) irányába.

Szintén részben összhangban az előző pontban ismertetett előnyökkel és pozitívumokkal, a térség „Covid- és járvány-kitettsége” - összefüggésben a turisztikai szektor kiemelt súlyával – jelentős, így a horizontális célok között is felsorolt releváns cél alkalmazása ennél a térkategóriánál kiemelt szempont.

Dél-Vas megye aprófalvas, természeti-táji erőforrásokban gazdag térségei

Az itt elhelyezkedő térség jelentős része aprófalvas, sok tekintetben periférikus elhelyezkedésű területekkel jellemezhető. Ilyen periférikus jellemzőkkel bírnak a Vas-Zala-Veszprém megye találkozási pontja közeli belső periféria; a Rába-vonalától délre elhelyezkedő aprófalvas terület, valamint az államhatárközeli fekvésű területek – kiemelten a szlovén-osztrák-magyar hármashatár vidéke. Utóbbi vonatkozásában a történelmi adottságok máig hatóan erősítették a periféria létét – hiszen mind az osztrák, mind a délszláv határ, és az itt kialakított határsáv, a 20. sz. második részében erősen elszigetelte ezt a vidéket. További jellemzője ennek a térkategóriának a központi funkciójú települések alacsony lakosság száma, a rossz elérhetőségi viszonyok – mind megyén belül, mind pedig országos viszonylatban –, a falvak elnéptelenedése, a vidéki munkahelyek hiánya.

Másrésről viszont ez a térkategória jelentős fejlődési potenciált és belső tartalékot is hordoz magában, hiszen – részint természetesen összefüggésben is a periféria és a történelmi elzártság fentebb írt ismérveivel – ezek a területek egyben az érintetlen természeti környezet révén, és az abból merítkező aktív turisztikai fejlesztések bázisait is adják (ld. Őrség). Településeik fejlesztése komplex vidékfejlesztési beavatkozások révén, közösségvezérelt módon történhet meg, mindenkor szem előtt tartva a vidéki életmód nyújtotta előnyök megőrzését, kombinálva a 21. századi lehetőségek megteremtésével – így biztosítva minőségi vidéki életet, biztosítandó a népesség helyben maradását.

4. A Program összefüggése más releváns koncepciókkal, illetve tervekkel

A programnak – hasonlóan a koncepció célrendszeréhez – alábbi dokumentumokhoz való illeszkedését kell áttekintenie:

Kapcsolódás az EU szakpolitikai célkitűzéseivel

Az EU többéves pénzügyi alapjának (MFF) 2021–2027-es időszakában történő felhasználása az alábbi öt fő célkitűzés mentén szerveződik:

- **Intelligensebb Európa:** az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül.
- **Zöldebb, karbonmentes Európa:** a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelembe való befektetéssel.
- **Jobban összekapcsolt Európa:** a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal.
- **Szociálisabb Európa:** a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával.
- **A polgárokhoz közelebb álló Európa:** a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Uniós-szerte való támogatása révén.

Kapcsolódás a Helyreállítási és Stressztűrőképességi Alap célrendszeréhez:

Az Új Generáció EU (NGEU) elnevezést viselő, az MFF keretéhez mérhető volumenű pénzügyi csomag a hétéves keret költségvetés kiegészítője, melynek célja a Covid19-járvány által okozott példátlanul mély recesszióból történő kilábalás. Az eszköz fő alapja az a helyreállítási és stressztűrőképességi alap (RRF), amelynek időtávja azonban rövidebb, tekintettel arra, hogy a válságkezelés céljával összefüggésben lényeges jellemzője a gyors rendelkezésre állás és gördülékeny felhasználás. Az RRF futamideje ennek megfelelően 3 év lesz (2021-2023), a tagállamok 2026. december 31-ig bezárólag hívhatják le a forrásokat. Az eszköz magyarországi felhasználásának lényeges eleme a gazdaságfejlesztési zónák rendszere. Vas megye az Északnyugat-Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna részét képezi, amelyre vonatkozóan folyamatban van a fejlesztési szándékok számba vétele.

Az RRF eszközzel kapcsolatban az alábbi 6, uniós szintű prioritás teljesülését kell szem előtt tartani a tagállamoknak:

- A biológiai sokféleséget is beleértve a zöld átállás
- A digitális átállás
- Gazdasági kohézió és versenyképesség
- Szociális és területi kohézió
- Válságokra való reagálási képesség
- Új generációs (fiatalok és gyermekek) projektek, elsősorban oktatás és képzés

További követelmény, hogy az alap forrásainak legalább 37%-át klímacélokra, minimum 20%-át pedig a digitális átállás előmozdítására kell fordítani. A helyreállítási alap felhasználását célzó terveknek gazdasági és szociális téren egyaránt tartós hatást kell kifejteniük, és a számottevő beruházási csomagot átfogó reformokkal kell kombinálniuk.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK) való kapcsolódás:

Az Országos Fejlesztéspolitikai és Területfejlesztési Konceptió hazánk Országgyűlés által jóváhagyott, a nemzeti szintű ágazati és területi célkitűzéseket legmagasabb szinten szintetizáló fejlesztéspolitikai alapidokumentuma. Az OFTK jövőképe szerint *„Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.”*

A célrendszer még a fontosabb **ágazati koncepciókhoz, tervekhez** kapcsolódik:

- Országos Területrendezési Terv
- Program a Versenyképesebb Magyarorszáért
- Nemzeti Reformprogram

- A magyar mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítésének Stratégiája 2019-2030
- Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia
- Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2018-2030)
- Nemzeti Tájstratégia (2017-2026)
- 4. Nemzeti Környezetvédelmi Program
- Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II.
- Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia 2014-2030

A célrendszer kapcsolata a szomszédos megyék területfejlesztési dokumentumaival Vas Megye Területfejlesztési Program alapján:

Jövőkép	
Zala megye	Gazdag és harmonikusan fejlődő zöld Zala Zala megye a „Zöld Zala” programra építve ipari, logisztikai és mezőgazdasági fejlesztésekre, gyógy- és egészségturizmusára támaszkodva, a természet egyensúlyát megőrizve összetartó társadalmat és tisztas megélhetést biztosító gazdasággal, erős területi kohéziót biztosító közlekedési rendszerrel és élhető települések együttműködő hálózatával harmonikusan fejlődik.
Veszprém megye	Vonzó, élhető és versenyképes térség. A Dunántúl szívében fekvő, ezerarcú természeti környezettel rendelkező, tradícióit gondoskodva őrző Veszprém megye egészséges társadalmának alkotó munkaerejével, tudásával, innovációra való nyitottságával, feltörekvő gazdaságával vonzó, élhető és versenyképes térség. Olyan terület, ahol jó és biztonságos az élet, kulturált a társadalom, megvalósul a kiemelkedő táji-, természeti és az emberi erőforrások fenntartható használata. Javul a környezet minősége, a helyi társadalom rétegei széleskörű együttműködésének is köszönhetően erősödik a közösség megtartó ereje és az indokolatlan egyenlőtlenségek mérséklődnek.
Győr-Moson-Sopron megye	Győr-Moson-Sopron a dinamikus, innovatív és otthonos megye Győr-Moson-Sopron megye -a dinamikus és innovatív gazdaságával -a magasan képzett és kreatív humán tőkeállományával, -sokszínű határon átnyúló kapcsolataival, -a természeti, kulturális, táji és települési értékek megóvásával, azok folyamatos fejlesztésével, stabil életkörülményeket, otthont kíván biztosítani az itt élőknek.
Burgenland	„Új sikerek a természettel karöltve” A program elsődleges célja a tartomány vezető szerepének megerősítése a megújuló energiák terén; az idegenforgalom további fejlesztése, és az innovatív jövőbeli technológiák megtelepítésének elősegítése.
Kapcsolódások	Valamennyi fent bemutatott jövőkép alapvetése az ott élők magas életminőségének biztosítása, összhangba hozva azt fenntarthatóság követelményével.

Átfogó célok	
Zala megye	1. Jól működő, fejlett gazdaság 2. Foglalkoztatás bővítése és társadalmi kohézió 3. Élhető Zala megye
Veszprém megye	1. Gazdasági növekedés, a térségi potenciálokra építő, a versenyképességet fokozó gazdaságfejlesztés 2. A lakosság életminősége javítása, „jól léte” biztosítása, a társadalom fejlesztése 3. A térszerkezet tudatos alakítása, versenyképességet segítő szerkezetfejlesztés, a várostérségek összehangolt fejlesztése
Győr-Moson-Sopron megye	• A gazdaságszerkezet folyamatos megújítását szolgáló humánerőforrás fejlesztés; • A településhálózat és infrastrukturális rendszerek adottságainak bővítése a környezeti állapotok megóvásával; • A megye belső kohéziójának és interregionális kapcsolatainak erősítése.
Burgenland	Az együttműködés fejlesztése, mint érték. A társadalmi sokszínűség potenciálként való elismerése. Fenntartható területhasználat elérése magas színvonalú ellátás és mobilitás segítségével. A megújuló-energia termelés felgyorsítása és hatékonyabb településszerkezet létrehozása. A tudás és kutatás gazdasági tőkeként történő hasznosítása és továbbfejlesztése. Együttműködések kialakítása a természet- és kultúrtáj-védelem, a mező- és erdőgazdaság, valamint a turizmus között. • A természeti tér fenntartható használata.
Kapcsolódások	A szomszédos megyék ill. Burgenland átfogó célkitűzései a humán-erőforrás, és a gazdasági bázis természeti környezet igényeit figyelembe vevő fejlesztésére koncentrálnak, a fenntarthatóság elvének figyelembe vételével.

Stratégiai ágazati célok	
Zala megye	1. Jól működő, fejlett gazdaság 2. Foglalkoztatás bővítése és társadalmi kohézió 3. Élhető Zala megye
Veszprém megye	1. Gazdasági növekedés, versenyképes, innovatív gazdaság, kitorési pontokra épülve 2. Gazdaságfejlesztés a fejlődési potenciált hordozó ágazatok fejlesztésével, a foglalkoztatás bővítésével 3. A térségi és a helyi erőforrások fenntartható kihasználására épülő gazdaságfejlesztés: a Balaton térségére és az ipari-, innovációs tengelyekre specializált prioritásokkal 4. A vidékies térségek értékalapú megújítása, egészséges élelmiszertermelés és - ellátás, a vidék élhetőségének és életképességének fokozása, a térségek leszakadásának megállítása és újbóli fejlődési pályára állítása 5. Egészséges társadalom megteremtése 6. Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása 7. Közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris társadalom kialakítása 8. Természeti-, táji és egyéb stratégiaileg fontos erőforrások megőrzése fenntartható használata, energiahatékonyság és környezetünk védelme 9. Térségi potenciálokra alapozott, a gazdaság versenyképességének javítását szolgáló, fenntartható térszerkezet kialakítása a mobilitás támogatása, az elérhetőség javítása, a közlekedés fejlesztése 10. A lakosság életminősége javítása, jól léte biztosítása, a társadalom

	fejlesztése 11. Városok és várostérségek összehangolt és integrált fejlesztése
Győr-Moson-Sopron megye	Jedlik Ányos Stratégiai Fejlesztési Cél - Szakképzés fejlesztése - A KKV kultúra terjesztése és a vállalkozási aktivitás - A felsőoktatás és a gazdaság kapcsolata Kühne Károly Stratégiai Fejlesztési Cél - Helyi gazdaságfejlesztés és innováció - A turisztikai kínálat feltételeinek javítása - Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, értékesítés ösztönzése Baross Gábor Stratégiai Fejlesztési Cél - A közlekedési kapcsolatok javítása - A centrumok elérhetősége Timaffy László Stratégiai Fejlesztési Cél - Környezeti adottságok hasznosítása - Táj, település, ember, értékmegóvás - Életminőség javítása - Társadalmi felzárkóztatás segítése
Burgenland	Fenntartható gazdaságfejlesztés Együtt növekedni – közösen jobban élni Erősödni – új munkahelyek által
Kapcsolódások	A stratégiai ágazati célokat tekintve jól megfigyelhető a gazdaságfejlesztés – élhetőség (inkl. környezet- és természetvédelem) és közösségfejlesztés, helyi értékekre alapozott beavatkozások viszonyrendszere.

Stratégiai területi célok	
Zala megye	1. Megyei jogú városok és azok vonzáskörzetének innovatív iparfejlesztése (Nagykanizsa és Zalaegerszeg, illetve ezen városok ipari vonzáskörzete) 2. Zala megye belső perifériáinak fejlesztése 3. Zala balatoni térsége (Keszthely és Hévíz térsége) kreatív tudásra és természeti értékekre épülő fejlesztése 4. Lenti-Hetés-Kerka fejlesztési térség 5. „Murafölde” gazdasági és turisztikai fejlesztési térség
Veszprém megye	A 10 járás célkitűzései.
Győr-Moson-Sopron megye	Göcsei Imre Stratégiai Fejlesztési Cél - A Rábaköz Fejlesztési Program - Helyzetbe Hozás Programja - Győri Járműipari Körzet Program - Centrumok és Térségük Integrációs Program Esterházy János Stratégiai Fejlesztési Cél - A CENTROPE-kezdeményezés térszervező hatásainak kiaknázása - Az országhatár menti együttműködések fejlesztése - Megyehatáron átnyúló városi/települési kapcsolatok - a vonzáskörzetek rehabilitációja
Burgenland	Az egyes tematikus szintű beavatkozások járási szintű („Bezirk”) részletezése.
Kapcsolódások	A stratégiai területi célok A területfejlesztési koncepciókban a területi célok képesek leginkább a helyi adottságoknak megfelelő fejlesztési célokat kijelölni és fontos szerepük van a települési és térségi identitás kialakításában és megőrzésében is.

A tervezés jelenlegi fázisában az illeszkedés bizonyos dokumentumok esetében lehet reális elvárás, míg a dokumentumok másik típusa esetében az illeszkedés vizsgálata nem hozható létre, mert a tervezés párhuzamosan történik, a végleges tartalom a tervezési szintek közötti interakció eredményeként alakulhat ki.

5. A Program prioritásainak társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása

A megyei területfejlesztési program célrendszerének, prioritásainak koherencia vizsgálata a program készítés keretében megtörtént, amit a program 3. fejezete tartalmaz. Az ott szereplő összefüggéseket jelen hatásvizsgálat is helytállónak ítéli. A társadalmi, gazdasági szempontok érvényesítése és illeszkedésük más dokumentumokhoz megfelelő.

A program a prioritásokat az alábbiakkal indokolja:

1. Gazdaságfejlesztés (KKV-szektor beruházásainak ösztönzése, digitalizáció szintjének növelése, kutatóbázisok fejlesztése)
 - A megye erős ipari háttérrel rendelkezik, melynek nemzetközi piacoknak való kitettsége ugyanakkor kiemelkedően magas – az összes vállalati bevétel 85%-a exportból származik.
 - Összefüggésben előző ponttal, a megyében jelentős a multinacionális vállalatok jelenléte, mely a beszállítói hálózatok révén erősíti a helyi gazdaság integrálódását a globális gazdaságba, a fejlett technológiák meghonosítását, a korszerű menedzsment és vezetési módszerek elterjedését. A kapcsolódó KKV-szektor erősítése ugyanakkor kiemelt feladat, figyelemmel a COVID-19 reziliens megoldásokra és a digitalizációra, valamint a generáció-váltás kérdésére is.
 - A diverzifikáció – mind az értékesítési piacokat, mind pedig a gazdasági ágakat tekintve – kiemelt szereppel bír.
 - A megye K+F szektora nagymértékben elmarad mutatóit tekintve a megye gazdaságának általános teljesítményétől („innovációs szakadék”), egyben hasonlóan a nemzeti trendekhez, az innovációs és gazdasági hálózatok kapcsolata erősítésre szorul.
2. Turisztikai feltételrendszer fejlesztése (aktív-turisztikai vonzerők fejlesztése, hálózatba szervezése, szálláshelyek kapacitás-, és minőségfejlesztése)
 - Vas megye kiváló adottságokkal rendelkezik a turizmus tekintetében (gyógy- és termálfürdők, klimatikus környezet, érintetlen táj, kulturális értékek), melyek fejlesztése - a fenntarthatóság szempontjait szem előtt tartva - kiemelt potenciált rejt magában.
 - Ezt erősíti a COVID-19 járványhelyzet várható hatásaként a belföldi turizmus és az egészség- és aktív-turizmus iránti kereslet növekedése.
 - A gyógyfürdők, mint kiemelt „turisztikai mágnesek” (Bük, Sárvár) mellett szükséges a kapcsolódó aktív turisztikai kínálatok fejlesztése.

- Kiemelt jelentőséggel bír a turizmus szereplői közti koordináció, életképes, szektorokon átívelő hálózatok kialakítása, mely nagymértékben képes növelni a szektor válságokkal szembeni ellenállóságát.
3. Humán közszolgáltatások fejlesztése (oktatási rendszerek fejlesztése, egészségügyi ellátás fejlesztése, szociális ellátórendszerek fejlesztése, foglalkoztatás-politikai beavatkozások)
- Vas megye térstruktúrájának változásait – így a megyeszékhely környékének szuburbanizációs folyamatokból következő népességszám-növekedést – szükséges a humán ellátórendszerek vonatkozásában is nyomon követni.
 - Ennek megfelelően szükséges a humán ellátórendszerek fejlesztése a szolgáltatás-szervezés térségi alapú megközelítésével.
 - A téma terület kiemelt jelentőséggel bír annak egészségügyi vonatkozásai miatt (COVID).
 - A népesség és a szakképzett munkaerő megtartása – Ausztria közelsége okán is – minőségi humán szolgáltató szektort kíván meg.
 - Fontos kihívást jelent a megyében – összhangban a nemzeti/európai trendekkel – a népesség öregedése.
 - Az (összehangolt) intézményi fejlesztések mellett hasonlóképp fontos a lakosság tudatformálása (megelőzés, kampányok, stb.), továbbá a foglalkoztatáspolitikát tekintve az aktív beavatkozások támogatása.
4. Egészséges környezet fejlesztése (környezetvédelmi alapinfrastruktúrák fejlesztése, klímaváltozással kapcsolatos felkészülés támogatása, megújuló energiaforrások kiaknázása)
- A megye kedvező környezeti állapotának megőrzése kiemelt cél, mely egyben más beavatkozásoknak (életminőség biztosítása, aktív turisztikai fejlesztések stb.) is alapját képezi.
 - Összefüggésben az előző ponttal, szükséges a hiányzó környezetvédelmi infrastruktúra kiépítése – pl. szennyvíz- és hulladékkezelés területén.
 - A klímaváltozás már helyi szinten is jelentkező hatásait mérsékelni szükséges, akár csak az ahhoz történő adaptációt elősegíteni.
 - A megújuló energiaforrások használatának erősítése, összhangban a nemzeti és uniós trendekkel.
 - Összességében a prioritás által megcélzott beavatkozások alapvető jelentőséggel bírnak az élhető megyei környezet kialakítása vonatkozásában, s ezáltal a népesség megtartásában betöltött szerepük megkérdőjelezhetetlen.
5. Közlekedésfejlesztés (nagyterületi közlekedési rendszerek elérhetőségének javítása, alsórendű közlekedési hálózatok minőségfejlesztése, közösségi közlekedés infrastrukturális és szervezeti háttérének fejlesztése, kerékpáros közlekedés fejlesztése)
- A megye alacsonyabbrendű úthálózatának hossza az országos átlag feletti – összefüggésben településszerkezetével -, melynek minőség-fejlesztése alapvető jelentőséggel bír a vidéki népesség életminőségére.

- Hasonlóképp: a motorizáció előrehaladott foka a városok – kiemelten a megyeszékhely és vonzaskörzete – vonatkozásában jelent kezelendő problémát.
- Fenti két probléma összefügg a közösségi közlekedés hiányosságaival.
- Utóbbi együtt kell járjon a fenntartható közlekedésre vonatkozó összehangolt fejlesztésekkel (vasút előtérbe kerülése, intermodalitás, kerékpáros eljutás erősítése, modern utastájékoztatási rendszerek, IT-alkalmazások, közlekedésbiztonsági beavatkozások, stb.)

6. A Programban javasolt azon társadalmi és gazdasági jellemzők azonosítása, amelyekre a Program valószínűleg jelentős befolyással lesz

A koncepció összefoglalja azon legfontosabb értékelő jellegű állításokat amelyek a programozás további lépéseinek, a lehetséges beavatkozások meghatározásának képezik az alapját.

Ezek:

- A döntően exportra termelő nagyvállalatok megyéhez való kötődésének erősítése érdekében a potenciális beruházási helyszínek további fejlesztése, valamint vállalati, képzési, foglalkoztatási együttműködések ösztönzése, kiemelten a megye gazdasági központjaiban.
- Digitalizáció szintjének elmélyítése, K+F + I teljesítmény növelése, kiemelten az alkalmazott kutatásban.
- A foglalkoztatás és helyi vállalkozások számának bővítése érdekében a kezdő vállalkozások indításának és növekedésének ösztönzése, továbbá a nemzetközi beszállítói kapcsolatok erősítése, export-értékesítés ösztönzése, különösen a kis- és középvállalati szektorban, ennek részeként a termék- és technológiafejlesztéshez, valamint kapacitás-bővítéshez szükséges beruházások ösztönzése.
- A térségközpontok elérhetőségi viszonyainak fokozása, az itt működő ellátórendszerek, közszolgáltatások elérhetőségének és minőségének javítása.
- A turizmus versenyképességének biztosítása érdekében a turisztikai vonzerőkhöz kapcsolódó szolgáltatások minőségének folyamatos javítása, az esetleges jövőben egészségügyi járványveszélyek kapcsán fennálló korlátozások hatására történő felkészülés mellett.
- A gazdaság igényeivel összhangban lévő felső- és szakképzési rendszer működtetése, a megyében élő diákok megyében való elhelyezkedésének ösztönzése (pl. ösztöndíjjal, gyakorlati hellyel, egyéb támogatásokkal)
- Környezetvédelmi alapinfrastruktúrák hiányzó elemeinek pótlása, különös tekintettel a szennyvízkezelésre, a csapadékvíz-gazdálkodási rendszerek hiányosságaira és a vízvisszatartás lehetőségeinek bővítésére.
- A megújuló energiaforrások kiaknázásának fokozása intézményi, lakossági és vállalati szinten, valamint az energiaellátó rendszerek (villamosenergia-hálózat) ezzel kapcsolatos fejlesztéseinek elősegítése

- Észak-déli (kiemelten a 84-es és 87-es főutak) és kelet-nyugati (M8-as főút) irányú nemzetközi közúti és vasúti közlekedési tengelyek fejlesztése, a közösségi közlekedés infrastruktúrájának és szervezési hátterének megújítása.
- A megye belső perifériájának számító, aprófalvas térségekben (Vasi Hegyhát, Kemenesalja, Őrség) komplex vidékfejlesztési beavatkozások végrehajtása, melyek hangsúlyos eleme kell, hogy legyen a közlekedési kapcsolatok fejlesztése, a közszolgáltatások hozzáférhetőségének javítása (a helyben elérhető és a térségközpontokban/alközpontokban biztosított szolgáltatások ésszerű, a településszerkezet sajátosságainak figyelembevételével történő összehangolásával), illetve a települési alapinfrastruktúrák fejlesztése. Fontos emellett a vidéki térségek önfenntartó képességének növelése, a szociális gazdaság különböző formáinak ösztönzése, melynek lényeges eleme a lakosság mezőgazdasággal, erdészettel, valamint a klímaváltozás hatásaival kapcsolatos ismereteinek elmélyítése is.
- A mezőgazdaság kapcsán az egyik legfontosabb feladat a klímaváltozás hatásaira történő felkészülés, így az öntözési, víztározási lehetőségek bővítése, illetve a környezetgazdálkodási módszerek ösztönzése. Fontos a mezőgazdaság eltartóképességének növelése, a foglalkoztatás-intenzív tevékenységek és a rövid ellátási láncok kialakításának támogatása útján.
- Osztrák, szlovén határ menti kapcsolatok bővítése, különös tekintettel a közös munkaerőpiac kihívásaira, az esetleges egészségügyi járványhelyzetek, illetve a klímaváltozásból következő, közös fellépést sürgető problémák kezelésére.

A koncepció szerint a **megye jövőképét** 2030-ban az alábbiak jellemzik:

- A megyét egyre több szakképzett, diplomás választja lakóhelyéül, a tehetséges fiatalok számára a megye reális alternatívát kínál a fővároshoz vagy Nyugat-Európához képest. A térség a belföldi bevándorlás kedvelt célpontja marad, a népességcsökkenés a kisvárosok és falvak növekvő vonzerejének köszönhetően mérséklődik, miközben a megyeszékhely képes megőrizni élhetőségét.
- A körforgásos működésre törekvő gazdaság egyik húzóágazata továbbra is a járműipar, amely sikeresen alkalmazkodott az elektromos meghajtás által támasztott követelményekhez, miközben a termelési tevékenységet végző nagyvállalatok a helyi kis- és középvállalkozásokból álló beszállító kör miatt mélyen integráltak a helyi gazdaságba. A termelés mellett már nemzetközi szinten is érzékelhető mértékben végeznek szolgáltatási és kutatás-fejlesztési tevékenységet a nagyvállalatok és fejlesztő intézetek. Eközben megerősödnek az egyéb szektorokban tevékenykedő, a megye belső erőforrásaira támaszkodó KKV-k, amelyek a foglalkoztatás jelentős hányadát biztosítják a megyében, így a gazdaság ellenálló képessége javul, a hosszú ellátási láncok következtében fennálló sérülékenység kockázata mérséklődik.
- Szombathely és a megye többi térségi központja közti jól szervezett és környezetbarát közlekedési kapcsolatok és a felújított mellékúthálózat lehetőséget adnak a kényelmes napi ingázásra akár a periférikus helyzetű kistelepülésekről is, ami a megyét egy egységes és a lakosok, valamint a vállalkozások számára is vonzó munkaerőpiaccá teszi.

- A megye megőrzi és fenntartható módon fejleszti természeti, épített- és vallási-, kulturális értékeit, hangsúlyt fektet az aktív-turisztikai elemek fejlesztésére. A természeti, épített- és vallási-, kulturális értékek a turisztikai kínálat integráns részét képezik, a prosperáló gyógyhelyeknek és vonzáskörzetükben generált hatásoknak, egészségipari fejlesztéseknek köszönhetően a megye továbbra is az ország egyik vezető turisztikai célpontja marad.
- A megye a klímaváltozás hatásaira felkészült, a kitett ágazatok ellenálló képessége javul. A környezet megóvását szolgálja a jól működő, hőhullámokkal, árvizekkel járó feladatokra felkészült katasztrófavédelmi rendszer, illetve a hulladékok újrahasznosításának rendszere. Legalább az országos átlagot eléri a megújuló energiaforrások felhasználása az energiafogyasztásban.
- A kistelepülések vonzereje a jó minőségű közlekedési kapcsolatokon túl a kiépült alapvető infrastruktúráknak (kommunikációs hálózatok, közművek), az elérhető közszolgáltatásoknak köszönhetően a megye periférikus helyzetű térségeiben is erősödik. A mezőgazdasági termékeket döntően a helyi piacokon értékesítik, az ellátási láncok rövidülnek.
- A vasúti, közúti és logisztikai rendszerfejlesztések eredményeként a megye szervesen illeszkedni képes a közép-európai gazdasági térbe, és kapcsolódik a transznacionális infrastrukturális hálózatokhoz.
- A megye erős identitással rendelkezik, a megyei értékek nemzeti szinten is ismertek. Aktív, a megye társadalmi életét dinamizáló civil és közösségi élet jellemzi, érzékelhető a közösségek megtartó ereje.
- A jól szervezett, hatékony és magas minőséget biztosító közszolgáltatások elérhetőek a vidéki lakosság számára is, a szociális ellátórendszerek alkalmasak a leszakadás által fenyegetett társadalmi rétegek munkaerőpiacra történő visszatérésének elősegítésére. A lakosság jól-léte, az egészségben töltött éveinek száma az ellátórendszerek színvonala, az egészségtudatosságot és az aktív életmódot szem előtt tartó törekvések eredményeként érzékelhetően növekszik.
- A megye megőrzi erős alap- és középfokú oktatási rendszerét, amely kiemelt hangsúlyt fektet a digitális kompetenciákra. Korszerű szakképzési rendszer, régiós vonzerővel bíró felsőoktatás működik, amely megteremti az innováció gyakorlati hasznosításának alapjait a megyében.

7. Komplex társadalmi-, gazdasági- és környezeti hatások.

Vas megye területfejlesztési koncepciója területi hatásvizsgálat keretében értékelésre kerültek a koncepció megvalósítása esetén várható társadalmi-gazdasági-környezeti hatások is. Ahol szükségesnek látszott ott kiemeltünk egy-egy környezeti elemet és külön-külön vizsgáltuk. Ahol nem jelöltünk környezeti elemet, ott a hatás valamennyi környezeti elemnél érvényesül.

Prioritások:

1. Prioritási cél: Gazdaságfejlesztés (KKV-szektor beruházásainak ösztönzése, digitalizáció szintjének növelése, kutatóbázisok fejlesztése)

Hatás megnevezése	Hatás iránya	Hatás nagysága	Bekövetkezés valószínűsége	Környezeti elem
Gazdasági hatások				
1. A természeti erőforrásokra (a kiaknázás lehetőségei és korlátai)	-	2	3	ökológia, táj
	+	2	2	levegő
	+	2	2	víz
2. Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére	+	2	2	
3. A mezőgazdaságra	+/-	2	3	ökológia, táj
	0	0	0	talaj
4. Az erdőgazdálkodásra	+/-	2	3	ökológia, táj
	0	0	0	talaj
5. Az idegenforgalomra	0	0	0	
6. A vízgazdálkodásra	0	0	0	felszín alatti
	+	1	1	felszíni víz
7. A térség versenyképességére	+	3	3	
8. A foglalkoztatásra	+	3	3	
9. A műszaki infrastruktúra-hálózatra	+	2	2	
10. Az energiaellátásra	+	1	1	
Társadalmi hatások				
1. A népesség területi elhelyezkedésére (életmód, társadalmi mobilitás)	+	2	2	
2. A foglalkoztatásra és foglalkoztatás szerkezetére	+	2	2	
3. A szabadidő eltöltésre	0	0	0	
4. A népesség életminőségére és egészségi állapotára	0	0	0	
5. A társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére	0	0	0	
6. A népességmegtartó képességre	+	2	2	
7. Az esélyegyenlőségre, esélyteremtésre, társadalmi felzárkózásra	0	0	0	
8. A helyi kultúra fejlődésére	+	2	2	
Környezeti hatások				
1. A termőföld mennyiségére	0	0	0	Az adott környezeti elemre
2. A talaj minőségére	0	0	0	
3. A földtani és ásványi vagyona	0	0	0	
4. A levegő minőségére	+	1	1	
5. A vízre (felszíni és felszín alatti vizek mennyisége és minősége)	0	0	0	
	+/-	2	2	
6. Az ár - és belvízvédelemre	+	2	2	
7. A hulladékgazdálkodás helyzetére	+	2	2	
8. A tájra (tájszerkezet, tájhasználat, tájjelleg, tájkép)	-	3	3	Az adott környezeti elemre
9. Az épített környezetre	+	1	1	
10. A kulturális örökségre (Műemlékvédelem, régészet)	+	2	2	
11. Az élővilágra	-	2	2	
12. A környezeti kockázatra	+	1	1	
hatás iránya: 0 nincs, +: pozitív, -: negatív, +/-: kettős irányú hatás nagysága: 0: nincs, 1: gyenge, 2: közepes, 3: erős bekövetkezés valószínűsége: 0: elhanyagolható, 1: kicsi, 2: közepes, 3: nagy				

2. **Prioritási cél:** Turisztikai feltételrendszer fejlesztése (aktív-turisztikai vonzerők fejlesztése, hálózatba szervezése, szálláshelyek kapacitás-, és minőségfejlesztése)

Hatás megnevezése	Hatás iránya	Hatás nagysága	Bekövetkezés valószínűsége	Környezeti elem
Gazdasági hatások				
1. A természeti erőforrásokra (a kiaknázás lehetőségei és korlátai)	+/-	3	3	ökológia, táj
	+	1	1	levegő
	+	3	3	víz
2. Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére	+	2	2	
3. A mezőgazdaságra	+	2	2	ökológia, táj
	0	0	0	talaj
4. Az erdőgazdálkodásra	+	2	2	ökológia, táj
	+	2	2	talaj
5. Az idegenforgalomra	+	3	3	
6. A vízgazdálkodásra	0	0	0	felszín alatti
	+	1	1	felszíni víz
	+	2	2	talaj
7. A térség versenyképességére	+	2	2	
8. A foglalkoztatásra	+	2	2	
9. A műszaki infrastruktúra-hálózatra	+	2	2	
10. Az energiaellátásra	+	2	2	
Társadalmi hatások				
1. A népesség területi elhelyezkedésére (életmód,társadalmi mobilitás)	+	2	2	
2. A foglalkoztatásra és foglalkoztatás szerkezetére	+	2	2	
3. A szabadidő eltöltésre	+	3	3	
4. A népesség életminőségére és egészségi állapotára	+	2	2	
5. A társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére	0	0	0	
6. A népességmegtartó képességre	+	1	1	
7. Az esélyegyenlőségre, esélyteremtésre, társadalmi felzárkózásra	0	0	0	
8. A helyi kultúra fejlődésére	+	2	2	
Környezeti hatások				
1. A termőföld mennyiségére	0	0	0	Az adott környezeti elemre
2. A talaj minőségére	0	0	0	
3. A földtani és ásványi vagyona	0	0	0	
4. A levegő minőségére	0	0	0	
5. A vízre (felszíni és felszín alatti vizek mennyisége és minősége)	+/-	1	2	
6. Az ár - és belvízvédelemre	0	0	0	
7. A hulladékgazdálkodás helyzetére	+	2	2	
8. A tájra (tájszerkezet, tájhasználat, tájjelleg, tájkép)	+/-	1	2	Az adott környezeti elemre
9. Az épített környezetre	0	0	0	
10. A kulturális örökségre (Műemlékvédelem,	+	2	2	

régészet)				
11. Az élővilágra	+/-	3	3	
12. A környezeti kockázatra	+	1	1	levegő
	0	0	0	
hatás iránya: 0 nincs, +: pozitív, -: negatív, +/-: kettős irányú hatás nagysága: 0: nincs, 1: gyenge, 2: közepes, 3: erős bekövetkezés valószínűsége: 0: elhanyagolható, 1: kicsi, 2: közepes, 3: nagy				

3. Prioritási cél: Humán közszolgáltatások fejlesztése (oktatási rendszerek fejlesztése, egészségügyi ellátás fejlesztése, szociális ellátórendszerek fejlesztése, foglalkoztatás-politikai beavatkozások)

Hatás megnevezése	Hatás iránya	Hatás nagysága	Bekövetkezés valószínűsége	Környezeti elem
Gazdasági hatások				
1. A természeti erőforrásokra (a kiaknázás lehetőségei és korlátai)	0	0	0	ökológia, táj
	+	1	1	levegő
2. Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére	+	2	2	
3. A mezőgazdaságra	+	1	1	ökológia, táj
	0	0	0	talaj
4. Az erdőgazdálkodásra	+	1	1	ökológia, táj
	0	0	0	talaj
5. Az idegenforgalomra	+	2	2	
6. A vízgazdálkodásra	0	0	0	
	+	1	1	
7. A térség versenyképességére	+	2	2	
8. A foglalkoztatásra	+	2	2	
9. A műszaki infrastruktúra-hálózatra	+	3	3	
10. Az energiaellátásra	+	2	2	
Társadalmi hatások				
1. A népesség területi elhelyezkedésére (életmód,társadalmi mobilitás)	+	2	2	
2. A foglalkoztatásra és foglalkoztatás szerkezetére	+	2	2	
3. A szabadidő eltöltésre	0	0	0	
4. A népesség életminőségére és egészségi állapotára	+	3	3	
5. A társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére	+	2	2	
6. A népességmegtartó képességre	+	2	2	
7. Az esélyegyenlőségre, esélyteremtésre, társadalmi felzárkózásra	+	3	3	
8. A helyi kultúra fejlődésére	+	2	2	
Környezeti hatások				
1. A termőföld mennyiségére	0	0	0	Az adott környezeti elemre
2. A talaj minőségére	0	0	0	
3. A földtani és ásványi vagyokra	0	0	0	
4. A levegő minőségére	+	2	2	
5. A vízre (felszíni és felszín alatti vizek mennyisége és minősége)	0	0	0	
6. Az ár - és belvízvédelemre	0	0	0	

7. A hulladékgazdálkodás helyzetére	+	2	2	Az adott környezeti elemre
8. A tájra (tájszerkezet, tájhasználat, tájjelleg, tájkép)	0	0	0	
9. Az épített környezetre	0	0	0	
10. A kulturális örökségre (Műemlékvédelem, régészet)	+	2	2	
11. Az élővilágra	+	1	2	
12. A környezeti kockázatra	0	0	0	
hatás iránya: 0 nincs, +: pozitív, -: negatív, +/-: kettős irányú hatás nagysága: 0: nincs, 1: gyenge, 2: közepes, 3: erős bekövetkezés valószínűsége: 0: elhanyagolható, 1: kicsi, 2: közepes, 3: nagy				

4. Prioritási cél: Egészséges környezet fejlesztése (környezetvédelmi alpinfrastruktúrák fejlesztése, klímaváltozással kapcsolatos felkészülés támogatása, megújuló energiaforrások kiaknázása)

Hatás megnevezése	Hatás iránya	Hatás nagysága	Bekövetkezés valószínűsége	Környezeti elem
Gazdasági hatások				
1. A természeti erőforrásokra (a kiaknázás lehetőségei és korlátai)	+/-	2	2	ökológia, táj
	+	2	2	levegő
	+	3	3	víz
2. Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére	+	2	2	
3. A mezőgazdaságra	+/-	2	3	ökológia, táj
4. Az erdőgazdálkodásra	+/-	2	3	ökológia, táj
5. Az idegenforgalomra	+	2	2	
6. A vízgazdálkodásra	0	0	0	felszín alatti
	+	3	3	felszíni víz
7. A térség versenyképességére	+	2	2	
8. A foglalkoztatásra	+	2	2	
9. A műszaki infrastruktúra-hálózatra	+	3	3	
10. Az energiaellátásra	+	2	2	
Társadalmi hatások				
1. A népesség területi elhelyezkedésére (életmód, társadalmi mobilitás)	+	2	2	
2. A foglalkoztatásra és foglalkoztatás szerkezetére	+	2	2	
3. A szabadidő eltöltésre	0	0	0	
4. A népesség életminőségére és egészségi állapotára	+	3	3	
5. A társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére	+	2	2	
6. A népességmegtartó képességre	+	2	2	
7. az esélyegyenlőségre, esélyteremtésre, társadalmi felzárkózásra	+	2	2	
8. A helyi kultúra fejlődésére	+	2	2	
Környezeti hatások				
1. A termőföld mennyiségére	0	0	0	Az adott környezeti elemre
2. A talaj minőségére	0	0	0	
3. A földtani és ásványi vagyponra	0	0	0	
4. A levegő minőségére	+	2	2	
5. A vízre (felszíni és felszín alatti vizek)	+	2	3	

mennyisége és minősége)	+/-	3	3	
	+	3	3	
6. Az ár - és belvízvédelemre	+	3	3	Az adott környezeti elemre
7. A hulladékgazdálkodás helyzetére	+	2	2	
8. A tájra (tájszerkezet, tájhasználat, tájjelleg, tájkép)	-	2	2	
9. Az épített környezetre	0	0	0	
10. A kulturális örökségre (Műemlékvédelem, régészet)	+	2	2	
11. Az élővilágra	+/-	2	3	
12. A környezeti kockázatra	0	0	0	
	+	3	3	víz
hatás iránya: 0 nincs, +: pozitív, -: negatív, +/-: kettős irányú hatás nagysága: 0: nincs, 1: gyenge, 2: közepes, 3: erős bekövetkezés valószínűsége: 0: elhanyagolható, 1: kicsi, 2: közepes, 3: nagy				

5. Prioritási cél: Közlekedésfejlesztés (nagyterületi közlekedési rendszerek elérhetőségének javítása, alsórendű közlekedési hálózatok minőségfejlesztése, közösségi közlekedés infrastrukturális és szervezeti hátterének fejlesztése, kerékpáros közlekedés fejlesztése)

Hatás megnevezése	Hatás iránya	Hatás nagysága	Bekövetkezés valószínűsége	Környezeti elem
Gazdasági hatások				
1. A természeti erőforrásokra (a kiaknázás lehetőségei és korlátai)	-	3	3	ökológia, táj
	+/-	3	3	levegő
2. Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére	+	3	3	
3. A mezőgazdaságra	-	3	3	ökológia, táj
	+	2	2	talaj
4. Az erdőgazdálkodásra	-	2	3	ökológia, táj
	+	1	1	talaj
5. Az idegenforgalomra	+	2	2	
6. A vízgazdálkodásra	0	0	0	
7. A térség versenyképességére	+	3	3	
8. A foglalkoztatásra	+	3	3	
9. A műszaki infrastruktúra-hálózatra	+	3	3	
10. Az energiaellátásra	+	2	2	
Társadalmi hatások				
1. A népesség területi elhelyezkedésére (életmód, társadalmi mobilitás)	+	3	3	
2. A foglalkoztatásra és foglalkoztatás szerkezetére	+	3	3	
3. A szabadidő eltöltésre	+	2	2	
4. A népesség életminőségére és egészségi állapotára	+	2	2	
5. A társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére	+	2	2	
6. A népességmegtartó képességre	+	3	3	
7. Az esélyegyenlőségre, esélyteremtésre, társadalmi felzárkózásra	0	0	0	
8. A helyi kultúra fejlődésére	0	0	0	

Környezeti hatások				
1. A termőföld mennyiségére	-	2	2	Az adott környezeti elemre
2. A talaj minőségére	-	2	2	
3. A földtani és ásványi vagyona	-	1	2	
4. A levegő minőségére	+/-	3	3	
5. A vízre (felszíni és felszín alatti vizek mennyisége és minősége)	0	0	0	
6. Az ár - és belvízvédelemre	0	0	0	
7. A hulladékgazdálkodás helyzetére	+	2	2	
8. A tájra (tájszerkezet, tájhasználat, tájjelleg, tájkép)	-	3	3	Az adott környezeti elemre
9. Az épített környezetre	+/-	3	3	
10. A kulturális örökségre (Műemlékvédelem, régészet)	+	2	2	
11. Az élővilágra	-	3	3	
12. A környezeti kockázatra	+/-	2	2	
hatás iránya: 0 nincs, +: pozitív, -: negatív, +/-: kettős irányú hatás nagysága: 0: nincs, 1: gyenge, 2: közepes, 3: erős bekövetkezés valószínűsége: 0: elhanyagolható, 1: kicsi, 2: közepes, 3: nagy				

Összefoglaló jelleggel elmondható, hogy a Konceptió, valamint a Program nem tartalmaz feloldhatatlan környezeti konfliktust sem az átfogó célok, sem a stratégiai, sem pedig a prioritások szintjén sem.

A Konceptió és a Program teljes egészét áthatja a környezet iránt érzett érzékenység, számos megfogalmazott cél integrálja a környezeti szempontokat, környezetvédelmet.

Vizsgáljuk, hogy a prioritások megvalósulásakor történő beavatkozás esetén milyen állapotok lépnek fel, ezeknek a beavatkozásoknak milyen közvetett vagy közvetlen hatása van a természeti erőforrásokra, milyen irányú a környezeti terhelés (pozitív, negatív, kettős illetve nincs hatás). Negatív környezeti hatás esetén javaslatot adunk a környezeti hatások csökkentésére.

Prioritások	Beavatkozások	Beavatkozás során fellépő állapot	Várható közvetlen vagy közvetett hatások			Javaslat a negatív környezeti hatások csökkentésére
			Erőforrások igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	
1. Gazdaságfejlesztés (KKV-szektor beruházásainak ösztönzése, digitalizáció szintjének növelése, kutatóbázisok fejlesztése)	Ipari létesítmények kialakítása	Csökken a természetes élőhelyek kiterjedése, főleg a városok közvetlen közelében	-	+/-	+/-	Barnamezős beruházások preferálása a zöldmezősök ellenében
		Légszennyező anyagok - és zajkibocsátás nő	-	+/-	+/-	Iparterületi részek kialakítása
	Ivó és szennyvízhálózat fejlesztése, rekonstrukciója. Települési csapadékvíz gazdálkodási rendszerek kiépítése. Tározási, öntözési lehetőségek kiterjesztése. Klímaalkalmazkodás elősegítése.	Csökken a befogadó vízfolyások szennyezése. Belterületi diffúz szennyezések csökkenése.	+	+/-	0	turisztikai attrakciók létesítményei szigorú környezetvédelmi előírásokkal valósuljanak meg.

	Vízhez kötődő aktív turisztikai fejlesztések (fürdők, strandok, vízfolyások mente, horgászati lehetőségek)	Öntözéses gazdálkodás lehetősége növekszik. Turisztikai lehetőségek bővülnek, a rekreációnak egészségmegőrző hatása van, de ezzel együtt a környezet terhelése is növekszik.	+	+/-	0	A tározás és öntözés létesítményeinek használata a VKI szellemében és a VGT előírásainak megfelelően történjen.
		A megváltozott klímához való alkalmazkodással (tározás, öntözés) nő a települések biztonsága, kiszámíthatóbbá válik a mezőgazdasági termelés. Mindez azonban környezeti beavatkozásokat, plusz energiát igényel.	+	+/-	0	Az üzemeltetéshez használt energiánál kapjon prioritást a megújuló energia.
2. Turisztikai feltételrendszer fejlesztése (aktív-turisztikai vonzerők fejlesztése, hálózatba szervezése, szálláshelyek kapacitás-, és minőségfejlesztése)	Turisztikai létesítmények kialakítása, turisztikai kínálat növelése	A természeti értékek bemutatása indukálja azok megőrzését. A kontrollálatlan turisztikai fejlesztések egyes érzékeny élőhelyek fokozódó terhelésével járhat.	+	+/-	0	Szelíd turizmus, ökoturizmus fejlesztése
	A legnagyobb vonzást jelentő, termálvízre kiépített gyógyfürdők, termálfürdők folyamatos fejlesztése. A Rába folyó és kisebb vízfolyások által kínált	Az emberi terheléssel a vizek terhelése is kismértékben növekedhet, de ez a környezetvédelmi intézkedésekkel	+	+/-	0	A turisztikai attrakciók létesítményei, tevékenységei szigorú környezetvédelmi előírásokkal valósuljanak meg,

	lehetőségek kiaknázása. Horgászturisztikai kínálat további erősítése.	minimalizálható vizek terhelése kismértékben				minimalizálva az esetleges vizeket érintő terheléseket. Az üzemeltetéshez használt esetleges többlet energiánál kapjon prioritást a megújuló energia.
3. Humán közszolgáltatások fejlesztése (oktatási rendszerek fejlesztése, egészségügyi ellátás fejlesztése, szociális ellátórendszerek fejlesztése, foglalkoztatás-politikai beavatkozások)	Oktatási intézmények, egészségügyi ellátó rendszerek létesítése	Segíti a lakosság helybenmaradását, ezáltal fontossá válhat a helyi táji- és természeti értékek megőrzése	+	+	0	
	Közszolgáltatások klímabarát fejlesztése energiapolitikai szempontokat integráló fejlesztéssel	Légszennyező anyagok kibocsátásának csökkentése	+	+	+	Hatótényezők alapos feltárása, környezeti elemzés a beruházásokat megelőzően.
	Lakossági/vállalkozói tudatformálás erősítése vizeink védelme és fenntartható használata tekintetében. A klímaváltozással és annak vizeket érintő következményeivel, arra való felkészüléssel kapcsolatos tudatformálás, érzékenyítés erősítése.	Szemléletváltással, a társadalmi tudatosság erősítésével csökkenthetők a vizekben történő károkozások mind a szennyezések, a túlhasználatok, a klímaváltozásból eredő hatások tekintetében.	0	0	0	

4. Egészséges környezet fejlesztése (környezetvédelmi alapinfrastruktúrák fejlesztése, klímaváltozással kapcsolatos felkészülés támogatása, megújuló energiaforrások kiaknázása)	Megújuló energiaforrások, biomassa erőművek, víztározók létesítése	Ösztönzi a gyepterületek fenntartását, de egyúttal azok hozamának fokozását is, ami természetvédelmi szempontból kedvezőtlen. A víztározók csökkentik a vízfolyások átjárhatóságát, a természetes vizes élőhelyek kiterjedését.	+/-	+	+	Hatótényezők alapos feltárása, környezeti elemzés a beruházásokat megelőzően. Kompenzációs intézkedések.
		Légszennyező anyagok kibocsátásának csökkentése	+	+	+	Hatótényezők alapos feltárása, környezeti elemzés a beruházásokat megelőzően. Kompenzációs intézkedések.
	Az ivóvíz minőségének megőrzése érdekében tett intézkedések	Fennmarad, javul a felszín alatti vizek minősége	+	+	+	
	Szennyvízkezelés hiányosságainak megszüntetése. Elavult ivó- és szennyvízvezeték rendszerek, szennyvíztelepek rekonstrukciója szennyvíziszap biztonságos kezelése.	Csökken a befogadó vízfolyások szennyezése.	+	+	0	Szennyvízkezelés hiányosságainak megszüntetése. Elavult ivó- és szennyvízvezeték rendszerek, szennyvíztelepek rekonstrukciója szennyvíziszap biztonságos kezelése.

	Klíma­változási hatások csökkentésére záportározók, víztározók építése, öntözési lehetőségek fejlesztése, csapadékvíz-gazdálkodás fejlesztése, vízkészletek tudatosabb, fenntartható használata	Biztonságosabb emberi és gazdálkodási környezet. Belterületi diffúz szennyezések csökkenése. Vízkészletek túlhasználatának elkerülése, pazarlás csökkentése. Mindez azonban környezeti beavatkozásokat, plusz energiát igényel.	+	+/-	0	A tározás és öntözés létesítményeinek használata a VKI szellemében és a VGT előírásainak megfelelően történjen. Az üzemeltetéshez használt energiánál kapjon prioritást a megújuló energia.
	Ivóvíz­kincs védelmének erősítése (üzemelő- és távlati vízbázisok)	A jövőben is fenntartható módon, biztonságosan szolgáltatott egészséges ivóvíz.	+	+	0	
	Megújuló energiaforrások kiaknázása (termálvíz, vízerőművek)	Alternatív, megújuló energiaforrások használata csökkenti az üvegházhatású gázok kibocsátását. A fűtésre használt termálvizek visszasajtolása, felszíni vizekbe való bevezetése terhelést jelenthet a természetes víz­állapotokra nézve. Az erőművek nem megfelelő kiépítése és	+/-	+/-	0	Korszerű technológiával és kellő elővigyázatossággal minimalizálhatók a káros hatások. Az üzemeltetéshez használt energiánál kapjon prioritást a megújuló energia. Vízerőműveknél a VKI szellemében és a VGT előírásainak megfelelően kell eljárni, elkerülve a

		üzemeltetése károsan befolyásolhatja a felszíni vízállapotokat.				csúcsrajáratást, biztosítva az átjárhatóságot és a vízfolyásnak ökológiájának megfelelő jó üzemeltetési gyakorlatot.
	A szennyvíztisztítás fejlesztése során a tisztításból keletkező szennyvíziszapok mennyisége növekszik.	A szennyvíziszapok hasznosítása termőföldön történő elhelyezéssel.	-	-	-	Szennyvíziszapok káros anyagtartalmának vizsgálatokkal történő ellenőrzése. (monitoring) Magas károsanyag-tartalmú szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának tilalma. Szennyvíziszapok komposztálással történő hasznosítása.
5. Közlekedésfejlesztés (nagyterületi közlekedési rendszerek elérhetőségének javítása, alsórendű közlekedési hálózatok minőségfejlesztése, közösségi közlekedés infrastrukturális és szervezeti háttérének	Közútfejlesztés, új utak létesítése	Növekszik az élőhelyek fragmentációja.	-	-	0	Meglévő utak fejlesztése, új úthálózat kialakítása helyett. Alternatív megoldások vizsgálata
	Új közutak, kerékpárutak fejlesztése rendszerint termőföld igénybevételével valósulnak meg.	A közlekedési célra igénybevett földterületekkel csökken a termőterület	-	-	0	A tervezés során törekedni kell a már művelésből kivett területek közlekedési

fejlesztése, kerékpáros közlekedés fejlesztése)		mennyisége.			célra történő fejlesztésére (pl. felhagyott vasúti nyomvonalak, mezőgazdasági utak) A beruházás során a lehető legkisebb területi igénybevétellel történjen a kivitelezés. A beruházás során időlegesen igénybevett mezőgazdasági területek rekultivációval kerüljenek ismételt művelésbe.
Várható hatás: + pozitív hatás, - negatív hatás, +/- kettős hatás, 0 nincs hatás.					

8. A program megvalósulása során fellépő, a gazdaságra, társadalomra és a környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések

A Területfejlesztési Konceptió, valamint a Területfejlesztési Program azzal a céllal készült, hogy a stratégiai célok, prioritások könnyen összeegyeztethetők legyenek a környezeti szempontokkal. Érvényesüljön a fenntarthatóság elve, a megye kedvező feltételeket biztosítson az ott lakók számára. A Területfejlesztési Konceptió, valamint a Területfejlesztési Program nem tartalmaz olyan tervezett intézkedést, amely a gazdaságra, a társadalomra, valamint a környezetre káros hatással lenne.

Törekedni kell a gazdasági, társadalmi, környezeti érdekek összhangjának biztosítására, de ugyanakkor negatív hatások is felléphetnek.

Termőföld védelme szempontjából fellépő negatív hatások:

- zöldmezős beruházások a termőföld mennyiségét csökkentik
- közút- vagy kerékpárút fejlesztések szintén a termőföld mennyiségének csökkenésével járnak együtt
- a szennyvíziszapokban jelenlévő káros anyagok potenciális veszélyt jelentenek a talajokra
- a mezőgazdaság kemizálása (pl. növényvédőszer, műtrágyák) fokozott talajterheléssel járnak együtt

A termőföld védelme szempontjából pozitív hatások lehetnek:

- ökológiai illetve biogazdálkodás elterjedése
- rét- és legelőgazdálkodás előtérbe helyezése

Levegő- és zajvédelmi szempontból a koncepció megvalósítása következtében negatív környezeti hatások várhatóan elsősorban a közlekedési hálózat fejlesztésével, a logisztikai és ipari fejlesztési prioritások tervezett beavatkozásai kapcsán léphetnek fel.

A negatív hatások közt jellemzően az alábbiak léphetnek fel:

- Növekedhet a közlekedési eredetű légszennyezettség.
- Nő a közúti közlekedés forgalma a jobb minőségű úthálózat miatt, és a kialakított intermodális csomópontok környezetében
- Az új nyomvonalak mentén nő a levegő és zajterhelés
- A turisztikai vonzerők látogatottságának növekedése a közlekedési forgalom növekedését is okozza
- Nő a közúti közlekedés forgalma és így a légszennyezettség a kialakított telephelyek, logisztikai központok környezetében
- A szállás- és vendéglátóhelyek látogatottságának növekedése a közlekedési forgalomm növekedését is okozza.

A negatív környezeti-, társadalmi- és gazdasági hatások mérséklésére elsősorban az alábbi megvalósítási szempontok figyelembe vétele javasolt:

A légszennyezettség valamint a zaj és rezgés káros hatásainak, mérséklése érdekében az új közlekedési létesítményeket, nyomvonalakat lakott településektől távol kell kialakítani. Közlekedésszervezéssel, forgalmi rend kialakítással, a megközelítési útvonalak körültekintő kijelölésével, légszennyezettsége és zajterhelése csökkenthető. Intelligens közlekedés irányítási szervezési technikák és módszerek alkalmazásával csökkenthető a forgalmi dugók kialakulásának esélye a közösségi közlekedési csomópontok környezetében.

Ösztönözni kell a közösségi közlekedési módok használatára a lakosságot.

A kerékpáros közlekedési módot népszerűsítő szemléletformáló kampányok szervezése szükséges a kerékpárút hálózat fejlesztésén túl.

A koncepció megvalósításával a vízvédelemben fellépő negatív hatások a következők:

- A csatornázottság bővülésével várhatóan növekszik majd a befogadó vízfolyások terhelése, de ez a negatív hatás elenyésző ahhoz a pozitív hatáshoz képest, ami a korábbi csatornázatlan területekről történő felszíni és felszín alatti szennyezés elmaradásából származik. A negatív hatás minimalizálására megtörténik a szennyvíz tisztító telepek előírt üzemeltetésével.
- Az egyesített csatornahálózatok szétválasztásával a csapadékvíz hálózat összegyűjtött vizei okozhatnak megnövekedett terhelést a befogadó vízfolyáson. Ennek mérséklésére záportározó, hordalékfogó, homok- és olajfogó alkalmazása történik a bevezetés előtt. A csapadékvíz bevezetésből eredő negatív hatás sokkal kisebb, mintha a szennyvíztelepeknél esetenként előforduló túlterhelés miatt a kevert víz záporkiömlőkön keresztül jutna be a vízfolyásba.
- A turisztikai attrakciók (gyógyfürdők, horgászturizmus, vizeket érintő túraútvonalak) megvalósulásával növekedhet a vizek terhelése, azonban ezek nagy biztonsággal minimalizálhatók azzal, hogy a turisztikai létesítmények, tevékenységek szigorú környezetvédelmi előírásokkal valósulnak meg.
- Az alkalmazott tározási, öntözési létesítmények, tevékenységek bizonyos mértékben okozhatnak negatív hatásokat a vízvédelemben, azonban ezek nélkül a klímaváltozásból eredő hatások jelentősen nagyobb negatív hatást fejtenének ki. Az esetleges negatív behatások minimalizálhatók, ha a beavatkozások a VKI szellemében és a VGT előírásainak megfelelően történik. Az üzemeltetéshez használt energia tekintetében prioritása van a megújuló energiáknak.
- Megújuló energiaforrások használatának előtérbe helyezésénél (termálvíz, vízerőmű) negatív hatások érhetik a víztestek ökológiai állapotát. Korszerű technológiával és kellő elővigyázatossággal minimalizálhatók a káros hatások. Vízerőműveknél a VKI szellemében és a VGT előírásainak megfelelően kell eljárni, elkerülve a csúcsrajátást, biztosítva az átjárhatóságot és a vízfolyásnak ökológiájának megfelelő jó üzemeltetési gyakorlatot.

Az üzleti infrastruktúra-, üzleti környezet (pl. ipari park, inkubátorház) fejlesztése esetén pozitív hatásként értékelhető, hogy a technológiai fejlesztések során az emisszió

csökkentéssel csökken a vízszennyezés lehetősége. Az energiahatékonyság növelésével a természeti erőforrások igénybevétele mérséklődik.

Táj- és természetvédelmi szempontból a negatív hatások közt jellemzően az alábbiak léphetnek fel:

- Infrastruktúra fejlesztésével nő az ingázó száma, a településen élők nem helyben fognak dolgozni, így a falusias természeti környezet elszegényedik
- Egyes energetikai beruházások (szélerőmű, naperőmű) tájvédelmi érdekeket sérthetnek.
- Infrastrukturális fejlesztések tovább növelik az élőhelyek fragmentációját
- Víztorozók, vízerőművek létesítése megakadályozhatja a vízfolyások átjárhatóságát, csökkenti a természetes vizes élőhelyeket.
- Biomassza alapú energetikai projektek generálhatják a gyepek hozamfokozását, így annak fajkészlete csökkenhet
- Egyes turisztikai fejlesztések zavarásra érzékeny élőhelyeket veszélyeztethetnek.

Pozitív hatások

- Turisztikai fejlesztések indukálhatják a természetes élőhelyek védelmét
- Technológiai fejlesztések csökkentik a természetes élőhelyek szennyezését
- Biomassza alapú energetikai projektek segíthetik a fennmaradt gyepek megőrzését
- A városi zöldfelületek növelése az urbanizált területek diverzitását növeli.

9. Javaslat olyan gazdasági, társadalmi és környezeti szempontú intézkedésekre, előírásokra, feltételekre, szempontokra, amelyeket a területfejlesztési program által befolyásolt más dokumentumban figyelembe kell venni

A különböző megyei tervezési dokumentumokban (pl. környezetvédelmi, közlekedési, stb.), valamint a területi tervdokumentumok tervezése során meg kell jelennie az átfogó, a stratégiai, valamint a horizontális céloknak, továbbá a prioritásoknak. Ezeknek a dokumentumoknak igazodni kell a megyei koncepció, valamint területfejlesztési program prioritásaihoz az azokban megjelenő intézkedésekhez. Mindemellett a területi hatásvizsgálat javaslatait is integrálni kell a különböző programdokumentumok tervezése, valamint megvalósítása során.

Ezek a javaslatok a következők:

Az új közutak tervezése során törekedni kell arra, hogy a lehető legkisebb mértékű legyen a termőföld igénybevétele.

A zöldmezős gazdasági beruházásokkal szemben előnyben kell részesíteni a barnamezős fejlesztéseket.

A szennyvíziszapok ártalmatlanítása során komposztálás kapjon nagyobb szerepet. Ösztönözni kell a mezőgazdasági termelés során a fenntartható-talajhasználat, ökológiai gazdálkodás, illetve biogazdálkodás nagyobb arányú elterjedését.

Rossz termőhelyi adottságokkal rendelkező területeken a szántóföldi növénytermelés helyett rétgazdálkodásra vagy erdőgazdálkodásra való áttérés segítése.

Meg kell állítani a gyepterületek további csökkenését. Így elsősorban az ártéri területeken a szántóterületek csökkentésével a rét-legelő gazdálkodás élvezzen prioritást.

A koncepcióban megfogalmazott célrendszereken túl fontos, hogy a jövőben készülő tervek és fejlesztések különös gondossággal járjanak el vizeink védelmében és fenntartható használatában. A 2000/60/EK Víz Keretirányelv szellemében törekedni kell a felszíni- és felszín alatti vizek jó állapotának elérésére és megtartására, a fenntartható takarékos, energiahatékony vízhasználatokra, a vízkészletek hosszútávú védelmére.

A szennyezőanyagok kibocsátásának csökkentésével javítani kell a vízminőséget, továbbá csökkenteni kell a vizek kártételeiből fakadó káros hatásokat, nem kis részben a klímaváltozásból eredő hatásokra való felkészülés érdekében.

Mindezek mellett a fejlesztések megvalósításakor a természeti környezet (benne a felszín alatti vizek minőségének és mennyiségének védelme), a fenntarthatóság is kiemelt szempont kell, hogy legyen.

Ennek megfelelően az infrastrukturális fejlesztéseknek a következő ágazatokat is érintenie kell: szennyvíz, ivóvíz (a vízi közmű üzemeltetési struktúra fejlesztése, az ivóvíz szolgáltatás biztonságának növelése, a hálózati felújítások elvégzése), hulladékkezelés.

Szükséges a megye sérülékeny ivóvízbázisának hosszú távú megvédése, és hasznosítása az egészséges ivóvíz biztosítása érdekében.

Minden fejlesztés során figyelembe kell venni a következőket:

- a takarékos vízhasználat ösztönzés és támogatása,
- az egészséges ivóvíz biztosítása és biztonságos szolgáltatása a lakosság és az üdülőnépesség részére a megye egész területén,
- a keletkező kommunális szennyvíz ártalmatlanítás javítása.

Természetvédelmi szempontok maximális figyelembevétele a fejlesztések tervezése esetén. Jelentős környezeti terheléssel járó projektek esetén kompenzációs természetvédelmi beavatkozások megvalósítása. Vizes élőhelyek kiemelt védelme, a víz megtartása vizes élőhelyek rehabilitációjával. Energetikai és infrastrukturális beruházások esetén a tájvédelmi szempontok előtérbe helyezése.

10. Összefoglalás

Jelen hatásvizsgálat célja a 2021-2027-es időszakra tervezett Vas Megyei Területfejlesztési Program várható környezeti, társadalmi és gazdasági hatásainak feltárása. A hatásvizsgálat nem végez önálló adatgyűjtést, a rendelkezésre álló dokumentumok elemzésével, értékelésével, összefüggéseinek vizsgálatával azonosít várható hatásokat.

A koncepció illetve a program szerint a **megye jövőképét** 2030-ban az alábbiak jellemzik:

Vas megyét jó életszínvonalú, javuló demográfiai trendekkel jellemezhető, erős identitású térségek alkotják, melyek képesek szembenézni a klímaváltozás okozta kihívásokkal, és melynek alapja a megújulásra képes, versenyképes gazdaság, a minőségi felsőoktatás, az egyedi kulturális, természeti értékek fenntartható hasznosítása, illetve a fejlett közlekedési és kommunikációs rendszer.

Ennek érdekében a területfejlesztési koncepció és a területfejlesztési program három. átfogó, hét stratégiai célt és öt prioritást határoz meg. Ezek a következők:

átfogó célok:

1. Stabil, válságálló, versenyképes gazdaság
2. Élhető települések és javuló környezeti állapot
3. Gyarapodó tudástőke

stratégiai célok:

1. Szombathely és vonzáskörzetének dinamizálása és a város élhetőségének fokozása
2. A térségi (al)központok dinamizálása és elérhetőségük javítása
3. A turizmus feltételrendszerének erősítése az aktív-turisztikai attrakciók fejlesztésével
4. A környezetvédelmi alpinfrastruktúrák javítása
5. Nemzetközi közlekedési hálózatokba történő integráltság elmélyítése
6. Közszolgáltatások klímabarát fejlesztése
7. A belső periférikus térségek leszakadásának megelőzése

prioritások:

1. Gazdaságfejlesztés (KKV-szektor beruházásainak ösztönzése, digitalizáció szintjének növelése, kutatóbázisok fejlesztése)
2. Turisztikai feltételrendszer fejlesztése (aktív-turisztikai vonzerők fejlesztése, hálózatba szervezése, szálláshelyek kapacitás-, és minőségfejlesztése)
3. Humán közszolgáltatások fejlesztése (oktatási rendszerek fejlesztése, egészségügyi ellátás fejlesztése, szociális ellátórendszerek fejlesztése, foglalkoztatás-politikai beavatkozások)

4. Egészséges környezet fejlesztése (környezetvédelmi alpinfrastruktúrák fejlesztése, klímaváltozással kapcsolatos felkészülés támogatása, megújuló energiaforrások kiaknázása)
5. Közlekedésfejlesztés (nagyterületi közlekedési rendszerek elérhetőségének javítása, alsórendű közlekedési hálózatok minőségfejlesztése, közösségi közlekedés infrastrukturális és szervezeti háttérének fejlesztése, kerékpáros közlekedés fejlesztése)

Az átfogó, stratégiai célok, valamint a prioritások és tervezett fejlesztések egyaránt szolgálják a megye környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú fejlesztését.

A hatásvizsgálat részletesen elemzi a környezeti, társadalmi és gazdasági hatásokat.

A stratégiai célkitűzések, valamint a prioritások megvalósítása körültekintő tervezéssel, megvalósítással összességében környezeti, társadalmi és gazdasági szempontból is kedvező hatások várhatók a Konceptióban és a Programban foglalt intézkedések megvalósításával. A célok és prioritások számos olyan konkrét beavatkozást határoznak meg, amelyek a kitűzött megyei jövőkép elérését szolgálják.

A programban előirányzottak megvalósulása nem jár lényegi káros következményekkel sem a gazdasági fejlődés lehetőségére, sem a megye élhetőségére, humán erőforrás fejlesztésére nézve.

A hatások javítására tett javaslatok a jelen Hatásvizsgálat 8. fejezetében található. Ezen javaslatok figyelembevétele szükséges a tervdokumentumok véglegesítése során, annak érdekében, hogy időben felismerhetők és kezelhetők legyenek az esetleges negatív hatások.

Számolni kell viszont azzal, hogy a célok, illetve prioritások egyes intézkedései elmaradása akadályozhatja a megye kiegyensúlyozott fejlődését.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a vizsgált tervdokumentum a környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatóságot figyelembe véve készült. Az előrelátó és szakszerű előkészítésnek köszönhetően a célok, prioritások és intézkedések meghatározása a negatív hatásokat minimalizáló, a pozitív hatásokat ösztönző és erősítő növekedési pályát vetít elő Vas megye számára.